

Kuntalaisaloite Microsoft-riippuvuuden vähentäminen Lohjan kaupungin tietojärjestelmissä ja digitaalisissa työympäristöissä

195/00.01.02.01/2026

Kaupunginhallitus 15.06.2026 § 225

Marko Alastalo (suostumus nimen julkaisuun) on jättänyt seuraavan aloitteen kuntalaisaloite.fi palvelussa 27.1.2026.

Esitän, että Lohjan kaupunki selvittää mahdollisuudet vähentää riippuvuuttaan Microsoftin suljetuista ohjelmistoista kaupungin tietojärjestelmissä, toimistosovellus- ja yhteistyöympäristöissä sekä niihin liittyvissä pilvipalveluissa, ja käynnistää hallitun, vaihteittaisen siirtymän kohti avoimiin standardeihin ja avoimen lähdekoodin ratkaisuihin perustuvaa kokonaisuutta.

PERUSTELUT

1. Kustannusten hallinta ja toimittajariippuvuus

Microsoftin tuotteisiin perustuva toimintamalli sitoo kaupungin pitkälti yksittäiseen EU:n ulkopuoliseen toimittajaan. Lisenssimaksut ja päivitysvelvoitteet voivat vaikeuttaa kustannusten hallintaa ja kilpailuttamista. Avoimiin standardeihin perustuvat ratkaisut voivat parantaa kustannusten ennakoitavuutta ja kustannustehokkuutta.

2. Digitaalinen omavaraisuus ja huoltovarmuus

Kaupungin keskeisten tietojärjestelmien, toimistosovellus- ja yhteistyöympäristöjen sekä niihin liittyvien pilvipalvelujen riippuvuus yksittäisestä EU:n ulkopuolisesta toimittajasta heikentää digitaalista omavaraisuutta. Avoimet ratkaisut parantavat järjestelmien hallittavuutta ja joustavuutta myös muutos- ja kriisitilanteissa.

3. Tietosuoja ja tietoturva

Avoimen lähdekoodin ratkaisuilla voidaan parantaa järjestelmien tarkastettavuutta ja täyttää tietosuoja koskevia vaatimuksia sekä säilyttää parempi kontrolli kaupungin omasta datasta.

4. Avoimet standardit ja tiedon pitkäaikainen säilyvyys

Julkishallinnon tiedot ja asiakirjat on tärkeää säilyttää pitkällä aikavälillä siten, että ne ovat jatkossa helposti hyödynnettävissä ja yhteensopivia eri järjestelmien kanssa.

5. Paikallinen osaaminen ja elinvoima

Avoimet teknologiat mahdollistavat niin EU:n sisäisten, kotimaisten kuin paikallistenkin IT-toimijoiden tasavertaisemman osallistumisen kaupungin hankintoihin sekä tukevat alueellista osaamista.

ALOITTEEN YHTEYS LOHJAN KAUPUNKISTRATEGIAAN

Tämä aloite on linjassa Lohjan kaupunkistrategian 2023-203 keskeisten periaatteiden kanssa:

- Strategiassa painotetaan kuntalaisten osallistamista päätösten valmisteluun ja vuorovaikutteista viestintää. Aloita on kuntalaisen esittämä kehitysehdotus ja tukee tätä tavoitetta.
- Strategian perusteella kaupunki pyrkii luomaan vastuullista ja kestävää taloutta sekä reagoimaan nopeasti muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin. Riippuvuuden vähentäminen yksittäisestä EU:n ulkopuolisesta toimijasta edistää joustavuutta ja kilpailuttamista sekä voi hillitä kustannusten kasvua.
- Strategiatyössä on tunnistettu tarve hyödyntää dataa ja digitalisaatiota palveluiden kehittämisessä. Vaikka erillinen digitalisaatiostrategia ei ole erillisenä julkisesti nähtävillä, kaupungin kehittämishankkeissa on painotettu tiedolla johtamista ja teknologian hyödyntämistä päätöksenteossa.

EU:N DIGITAALISEN RIIPPUMATTOMUUDEN LINJAUKSET

Euroopan unioni on asettanut tavoitteekseen vahvistaa digitaalista riippumattomuutta ja strategista autonomiaa, eli vähentää riippuvuutta EU:n ulkopuolisista teknologiatoimittajista erityisesti keskeisten digitaalisten palveluiden ja infrastruktuurin osalta. EU:n Digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelma sekä Euroopan parlamentin linjaukset korostavat tarvetta arvioida teknologisia riippuvuuksia ja edistää avoimiin standardeihin ja eurooppalaiseen osaamiseen perustuvia ratkaisuja myös julkishallinnossa. Tämä aloite on linjassa näiden tavoitteiden kanssa paikallisella tasolla.

TOTEUTUSTAPA

Aloitteen tavoitteena ei ole äkillinen muutos, vaan hallittu eteneminen. Esitän, että Lohjan kaupunki:

1. kartoittaa Microsoft-riippuvuuden laajuuden kaupungin tietojärjestelmissä, toimistosovellus- ja yhteistyöympäristöissä sekä niihin liittyvissä pilvipalveluissa
2. arvioi avoimiin standardeihin ja avoimeen lähdekoodiin perustuvat vaihtoehdot
3. laatii vaiheittaisen ja kustannusvaikutuksilta arvioidun suunnitelman riippuvuuden vähentämiseksi

Vastaus aloitteeseen

Esitetty aloite ei ole uusi, vaan on ollut yleisesti tietohallintojen työlliställä jo pitkään. Aihe liittyy keskeisesti kaupungin tietohallinnon kokonaiskehittämiseen, digitaalisen toimintaympäristön resilienssin vahvistamiseen sekä kustannus- ja tietoturvatietohallinnon parantamiseen. Lohjan kaupungin toimintaperiaatteena on ollut jo vuosia pystyä toimimaan itsenäisesti ja mm. välttämään riippuvuuksia eri teknologioista. Tätä varten kaupungilla on edelleen omat tietokonesalit ja palvelimet useilla eri käyttöjärjestelmillä mm. avoimen lähdekoodin palvelimilla. Tämä takaa sen, että eri toimintojen tuottamiseen on aina useita vaihtoehtoja.

Kaupungin tietojärjestelmäkokonaisuus sisältää tällä hetkellä suuren määrän erilaisia palveluita, joista osa on keskitettyjä ja osa hallintokuntakohtaisia. Nykyisin kuntien digitaalisten ympäristöjen keskeisiä haasteita ovat mm. riippuvuus yksittäisistä suurista toimittajista, lisenssikustannusten nousu sekä yhteentoimivuuden ja tietoturvan

vaatimusten kasvu eri järjestelmien kesken.

Parhaillaan kaupungilla on useita rinnakkaisia selvityksiä, jotka liittyvät nimenomaan aloitteen teemoihin. Selvityksissä käydään läpi kaupungin lisenssiomaisuutta, sen tehokkuutta sekä selvittämme mahdollisuuksia hyödyntää laaja-alaisemmin kansallisia yhteisiä palveluita. Käynnissä on myös kokonaisarkkitehtuurin ja tiedonhallinta lain vaatimien dokumenttien päivittäminen.

ICT-ympäristöä ei voida tarkastella yksittäisinä ohjelmistoina, vaan osana laajempaa digitaalista ekosysteemiä, jossa tulee huomioida yhteentoimivuus eri järjestelmien välillä, pitkän aikavälin investointitarpeet sekä teknologian elinkaari ja markkinakehitys. Lohjan kaupungin etu näissä näkökulmissa on se, että kaupunki on tuottanut ICT-palvelut omana työnä 1990 luvusta alkaen. Tämä mahdollistaa sen, että tietämys omasta toimintaympäristöstä on erittäin hyvä ja luo aina mahdollisuuksia tehdä asioita useilla tavoilla. Aloitteen esiin tuomia näkökulmia käsitellään säännöllisesti tietohallinnon ja toimialojen muutoksenhallinta ryhmissä. Aloite ei siis jää erillisenä tarkasteltavaksi, vaan se on jo osa meneillään olevia suunnitelmia ja selvityksiä.

Kaupunki pitää aloitteessa esitettyjä tavoitteita perusteltuina ja tärkeinä. Microsoft-riippuvuuden vähentäminen ei ole yksittäinen toimenpide, vaan osa laajempaa ICT-kokonaisuuden hallinnan kehittämistä.

Lisätiedot Tietohallinto- ja kehittämisjohtaja Pasi Perämäki, pasi.peramaki(at)lohja.fi

Esittelijä Kaupunginjohtaja Ståhl Petra

Päätösesitys
Kaupunginhallitus päättää
1. merkitä tiedoksi aloitteen johdosta annetun selvityksen,
2. esittää kaupunginvaltuustolle, että aloite katsotaan loppuun käsitellyksi.

Päätös
Kaupunginhallitus päätti esityksen mukaan.

Tiedoksi Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto 24.08.2026 § 81

Lisätiedot Tietohallinto- ja kehittämisjohtaja Pasi Perämäki, pasi.peramaki(at)lohja.fi

Päätösesitys
Valtuusto päättää merkitä aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös
Valtuusto päätti esityksen mukaan.

Tiedoksi ote aloitteen tekijä, vastaus kuntalaisaloite.fi -palveluun
merkitään aloiteluetteloon